

PM

Till	Statskontoret
Från	Vårdföretagarna
Datum	1 feb 2022
Angående	Rapport till Statskontoret

Administrativa kostnader inom privat vård och omsorg som uppkommer till följd av statlig styrning

Statskontoret har kontaktat Vårdföretagarna för att få information till deras regeringsuppdrag ”Kartläggning och analys av administrativa kostnader för kommuner och regioner”. I dialog med Statskontoret kom vi överens om att Vårdföretagarna skulle intervjua medlemsföretag i olika branscher och återkoppla detta till Statskontoret i summerat format.

Nedan har Vårdföretagarna övergripande summerat de huvudsakliga områden där större administrativa kostnader, i kombination med låg nytta, uppstår inom privat vård- och omsorg. Vi redovisar inte de områden där de administrativa kostnaderna är förenade med en upplevd nytta.

Informationen nedan bygger på nyligen genomförda intervjuer med medlemsföretag samt Vårdföretagarnas samlade erfarenheter sedan tidigare. Intervjuer har skett under januari med företrädare med verksamhet inom sjukvård, äldreomsorg, individ och familj samt personlig assistans.

Området som skapar störst administrativa kostnader för medlemsföretagen är brister i verksamheten inom IVO

IVO har i grunden en viktig roll för vård- och omsorgssektorn via utövande av tillsyn och att svara för tillståndsgivning. Vård och omsorgsgivare kan inte starta verksamheter eller ändra verksamheter utan att IVO godkänt detta. En icke välfungerande myndighet hindrar därmed verksamheterna.

Det finns förbättringspotential för verksamheten inom IVO vilket Vårdföretagarna har framfört vid ett flertal tillfällen i dialog med IVO. Vi har även påpekat detta tillsammans med SKR, Fremia och Famna i en skrivelse till regeringen.

<https://www.almega.se/app/uploads/sites/3/2022/01/gemensam-skrivelse-om-ivos-handlaggningstider.pdf>

Nedan ges mer ingående beskrivning av de olika problemområdena som medlemsföretagen beskriver.

Långa handläggningstider för tillstånd

Medlemsföretagen vittnar om handläggningstider på upp till ett år, dessutom har handläggningstiderna snarare blivit längre under senare tid. Dessa handläggningstider skapar stora problem och är en bromskloss till nödvändiga förändringar i verksamheterna, vilket beskrivs närmare i skrivelsen till regeringen ovan.

Avgifter för tillstånd står inte i paritet med erhållen service

Avgifterna för tillstånd står inte i paritet med erhållen service. Dessutom menar IVO själva att avgifterna leder till förlängda handläggningstider på grund av att ändringsansökningarna blivit allt mer komplexa, på grund av de höga avgifterna. Se mer i skrivelsen till regeringen ovan.

En icke välfungerande tillsyn som leder till merarbete

En professionell tillsyn baseras på ett tydligt regelverk och tydliga metoder, kriterier och rutiner för hur tillsynen ska genomföras. Resultatet av en tillsyn ska inte vara personberoende, resultatet av en tillsyn ska mynna ut i samma resultat oavsett vem som gör tillsynen.

Tillsynen från IVO har brister inom detta område. Våra medlemsföretag vittnar om att tillsynen av IVO kan vara beroende av inspektör och vilken region inom IVO inspektören tillhör. Detta leder till att medlemsföretagen får ägna tid till långa processer med IVO för att förstå grunderna till tillsynsbeslutet, som kan uppfattas vara felaktiga och skrivna på oklara grunder.

Ett exempel på otydligheten i regelverket är att en kommun kan ha som krav att två personer ska vara nattpersonal på en del av ett äldreboende. IVO genomför tillsyn och ställer därefter krav på 4 personer.

Förslag till förbättring avseende tillsyn:

- Att IVO initierar en process, i nära dialog med relevanta involverade aktörer, för att skapa förutsebarhet i tolkning av regelverk, tydliga metoder, kriterier och rutiner för hur tillsynen ska genomföras.
- Att IVO därefter genomför utbildningsinsatser för sin personal och informationsinsatser gentemot utförarna, så att vård- och omsorgsbranschen får tydliga spelregler

Övriga problemområden

Nedan listas övriga huvudsakliga områden som skapar administrativa kostnader, med låg nytta, som har sitt ursprung ur den statliga styrningen.

Statsbidrag

Statsbidragen i sig skapar en stor nytta. Det område vi däremot tar upp nedan handlar om regelverken och processerna kring statsbidragen.

Exempel på väl fungerande processer är stödet för sjuklönekostnader under pandemin som har fungerat bra och smidigt. Statsbidrag som bransch personlig assistans har erhållit via Försäkringskassan (ersättning för skyddsutrustning under pandemin) har även de fungerat väl.

De problem som medlemsföretagen uppger kring statsbidrag är följande:

- I de fall där regioner och kommuner har hanterat statsbidragen har det i flera fall inte betalats ut några stöd till de privata vård- och omsorgsgivarna. Denna företeelse är inte ny utan har även uppmärksammats av Statskontoret tidigare <https://www.vardforetagarna.se/2019/05/dags-for-regeringen-att-ta-ansvar-for-sina-satsningar-pa-aldreomsorgen/>

- Staten har inte styrt de administrativa processerna för ansökningar av statsbidragen, vilket leder till att "alla kommuner och regioner uppfinner hjulet" på egen hand och privata vård och omsorgsaktörer som agerar i flera kommuner eller regioner i Sverige får hantera olika ansökningsförfaranden.
- Det kan även finnas problem med tidpunkter för beviljande av statsbidrag. Ett exempel gäller äldreomsorgslyftet där omsorgsföretag förväntas binda sig till att anställda går en tvåårig utbildning, utan att bidraget hunnit bli beviljat.

Förslag till förbättring avseende statsbidrag:

- Att staten alltid tydliggör, och följer upp, att statsbidrag proportionerligt ska tillfalla alla aktörer inom vården och omsorgen, oavsett regiform, enligt statens intentioner, vilket även innefattar privata vård- och omsorgsgivare.
- Att privata vård- och omsorgsgivare ska kunna söka statsbidrag direkt från relevant myndighet.
- Att staten i ökad grad digitaliserar processerna kring statsbidrag och därmed effektiviserar de administrativa bördorna

Ojämlika krav på privata företag jämfört med kommunala utförare

Lagstiftningen kring tillstånd för att bedriva exempelvis äldreboende gäller för privata utförare men inte för kommunala utförare.

Administrativa kostnader kan exempelvis uppstå under en process där en kommun ska upphandla en privat drift av ett äldreboende, där kommunen under ett flertal år har bedrivit äldreomsorg. IVO kan neka tillstånd till den privata utföraren på grund av att lokalerna anses vara otillräckliga. Kommunen får då avbryta upphandlingen och fortsätta driva äldreboendet i kommunal regi. Kommunen har erhållit administrativa kostnader utan nytta och privata utförare har erhållit administrativa kostnader utan nytta. Dessutom bedrivs äldreomsorgen i en lokal som IVO egentligen anser vara otillräcklig.

Ett annat område där administrativa kostnader uppstår rör krav på kompetens hos föreståndare. Kriterierna för att bli godkänd som föreståndare anses vara oklara och kortfattat beskrivna. Detta leder till administrativa kostnader exempelvis i form av långa och omfattande rekryteringsprocesser och även överklagandeprocesser.

Förslag till förbättring avseende krav på tillstånd:

- Att IVO initierar en process, i nära dialog med berörda aktörer, för att skapa tydliga regelverk och kriterier för hur kraven på tillstånd ska formuleras

Bristande statlig styrning och koordinering under Covid

Framförallt under den inledande tiden under pandemin upplevde många privata vård- och omsorgsgivare en bristande styrning och koordination. Motstridiga uppgifter och krav kom från myndigheter, regioner och kommuner. Mer information kring detta framgår ur nedanstående rapport från Vårdföretagarna.

<https://www.almega.se/app/uploads/sites/3/2020/12/aldreomsorgen-den-svaga-lanken-i-sveriges-coronastrategi-rapport-fran-vardforetagarna.pdf>

Branschspecifika problemområden

Nedan listas de huvudsakliga områden som främst berör enstaka branscher.

Försäkringskassan – återbetalningskrav inom personlig assistans

Det enskilt största problemområdet inom personlig assistans är återbetalningskraven från Försäkringskassan. Vårdföretagarna menar att förarbetena visar att förvaltningsdomstolarna agerar fel kring assistansåterkrav, se artikel nedan.

<https://www.dagensjuridik.se/debatt/forarbetena- visar-att-forvaltningsdomstolarna-agerar-fel-kring-assistansaterkrav/>

Försäkringskassan – sjukvårdens läkarintyg vid sjukskrivningar

Försäkringskassans processer kring läkarintyg vid sjukskrivningar anses skapa problem, där framförallt emellanåt omfattande dialoger kring intyget med Försäkringskassan belastar sjukvården.

Dubbeldokumentation inom äldreomsorgen

Idag finns det en separat lagstiftning för omsorg (SoL) och sjukvård (HsL och Patientsäkerhetslag). Detta leder till att viss information behöver dokumenteras i två olika system, för att relevant personal ska kunna få viktig information kring den enskilde. Detta är ett känt problem sedan tidigare och Regeringskansliet föreslår en ny lag om sammanhållen vård- och omsorgsdokumentation som vi hoppas ska till del råda bot på detta.

Områden som kan minska de administrativa kostnaderna via ökad grad av digitalisering

Sända handlingar digitalt

Att kunna sända handlingar digitalt och säkert fullt ut mellan regioner, kommuner och myndigheter skulle spara mycket kostnader och tid.